

Kemijärven kaupungin lausunto kuntarakennelakiluonnokseen

Valtiovarainministeriö pyytää jakelussa mainituilta tahoilta lausuntoa oheisesta luonnoksesta yleisesti sekä erityisesti lausumaan seuraavista kysymyksistä:

- 1) selvitysvelvollisuudesta, selvitysperusteista (ml. poikkeusperusteista) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä;
- 2) esityksen sisältämistä määräajoista ja menettelyistä;
- 3) valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta;
- 4) yhdistymisavustuksien ehdoista ja määrästä;
- 5) sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti.

Kemijärven kaupunki toteaa edellä esitettyihin kysymyksiin seuraavaa:

1) Selvitysvelvollisuus:

Selvitysvelvollisuuden tulee olla lähtökohtaisesti vapaaehtoinen, mutta selvitysvelvollisuuden piiriin kuuluisivat kunnat, jotka ovat ns. kriisikunnan statuksella olevia kuntia. Tällöin ko. kunnilla tulee olla mahdollisuus esittää selvitykseen mukaan tulevat kunnat ilman valtion määräystä. Em. tilanteissa tulee olla selvitysmenettelyn piirissä olevien kuntien samansisältöiset päätökset selvitykseen ryhtymisestä. Mikäli selvitysmenettelyyn kuntien vapaaehtoisuuden pohjalta ei päästä, ministeriö tekee esityksen niille kunnille, joiden selvittelymenettelyyn tulisi kuulua.

20.000 asukkaan väestöpohjaa ei tule asettaa kategorisesti vaan lähtökohtana tulee olla kuntien luonnollinen työssäkäyntialue tai muu toiminnallinen kokonaisuus, jolla on taloudelliset ja henkilöstövoimarahoihin perustuvat edellytykset vastata kunnan asukkaiden palveluiden järjestämisestä, rahoituksesta ja palvelutuotannosta.

Poikkeusperusteena tulee huomioida myös pitkät etäisyydet (harva asutus), saaristoisuus, kieliolosuhteet ja muut kunnan/kuntien erityisolosuhteet. Lapissa pitkät etäisyydet käytännössä edellyttävät elinvoimaisten kuntakeskusten olemassa oloa nykyisessä laajuudessaan.

Kuntarakenneuudistuksessa kuntien selvitysvelvollisuuden tavoitteena ei saa olla yksinomaan kuntien yhdistyminen. Lakiin kirjattavana selvityksen tavoitteena tulee olla tasavertaisesti kuntien yhdistymisen ohella kuntien yhteistyön kehittäminen, ja jättää valinta kunkin alueen kuntien tehtäväksi.

2) Määräajat ja menettely:

Luonnoksessa esitetyt määräajat ovat liian kireitä. Lausunnossa on esitetty kuntien velvollisuudesta ilmoittaa, minkä kuntien kesken selvitys tehdään 30.11.2013 mennessä ja selvitysten tulisi olla valmiita 1.4.2014.

Kuntien riittävän kuulemisen ja hyvän lainvalmistelun näkökulmasta kuntien tulisi ilmoittaa luonnoksesta poiketen ministeriölle **1.5.2014 mennessä**, minkä kunnan tai kuntien kanssa se selvittää kuntien yhdistymistä ja kuntien tulee tehdä yhdistymisselvitys ja mahdollinen siihen perustuva yhdistymisesitys **31.12.2014 mennessä**.

3) Valtioneuvoston toimivalta kuntajaon muuttamisesta:

Suomen perustuslaki turvaa oikeuden kunnalliseen itsehallintoon ja jokaisen kansalaisen oikeuden peruspalveluihin asuinpaikasta ja varallisuudesta riippumatta.

Missään muussa tapauksessa kuntien ns. pakkoliitokset eivät ole hyväksyttäviä kuin tilanteissa, joissa kunta on ajautunut ns. kriisikunnaksi ja kunnan taloudellinen tilanne on ollut jo usean vuoden ajan ollut kestämaton. Kunnan taloudellista tilaa tulee tarkastella nykyistä tuloslaskelmatasoa laajemmin siten, että koko kuntakonsernin taloudellinen tilanne tulee huomioiduksi ja arvioinnissa huomioidaan myös konsernitaseessa oleva varallisuus.

Valtionosuusjärjestelmän tarkoitus on mahdollistaa laadukkaiden ja riittävien kuntapalvelujen tuottaminen joka puolella Suomea. Valtion tulee erityisesti huolehtia siitä, että valtionosuusjärjestelmään tehtävät muutokset eivät aja kuntia sellaiseen tilanteeseen, että perustuslain turvaama kansalaisten oikeus peruspalveluihin asuinpaikasta ja varallisuudesta riippumatta vaarantuu.

4) Yhdistymisavustuksien ehdoista ja määrästä:

Yhdistymisavustusta tulee saada kaikkiin kuntaliitoksiin jotka tulevat voimaan 2017 alkuun mennessä, eikä kuten luonnoksessa esitetään eli vain 1.4.2014 mennessä tehtyihin yhdistymisesityksiin.

- 5) Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti.

Lähtökohtana voidaan pitää, että n. 20.000 asukkaan väestöpohja ei ole riittävä ns. laajalle sosiaali- ja terveydenhuollon perustasolle. Kuntaudistuksen kiinteä kytkentä sote-uudistukseen ei ole käytännössä mahdollista esitetyllä kategorisella 20.000 asukkaan väestöpohjalla, joten sote-uudistus ja kuntarakennemuudistus tulee tältä osin arvioida kokonaan uudelleen.

Tavoite n. 20.000 asukkaan vahvasta peruskunnasta, joka huolehtisi ns. laajasta sosiaali- ja terveydenhuollon perustasosta ei ole riittävä. Tästä syystä 20.000 asukkaan väestöpohja puhuttaessa kuntakoosta sote-palveluiden näkökulmasta ei ole realistinen. Sote-palvelut joudutaan jatkossakin järjestämään kuntien välisenä yhteistyönä ja ainoastaan suurimmilla (yli 100.000 as.) kaupungeilla on mahdollisuus järjestää sote-palvelunsa itse.

KEMIJÄRVEN KAUPUNKI

Olli-Pekka Salminen
kaupunginjohtaja

Kaupunginhallitus

§ 55

18.02.2013

Kaupunginvaltuusto

§ 36

04.03.2013

Lausunto kuntarakennelakiluonnoksesta

505/00/000/2012

KH 18.02.2013 § 55

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa viimeistään 7.3.2013 mennessä kuntarakennelakiluonnoksesta yleisesti sekä erityisesti seuraavista kysymyksistä (lausuntopyyntö liitteineen on **liitteenä 7**):

- selvitysvelvollisuudesta, selvitysperusteista, (ml. poikkeusperusteista) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä
- esityksen sisältämistä määräajoista ja menettelyistä
- valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta
- yhdistymisavustuksien ehdoista ja määrästä
- sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjauksien mukaisesti

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelman mukaan hallitus toteuttaa koko maan laajuisen kuntauudistuksen, jonka tavoitteena on vahvoin peruskuntiin pohjautuva elinvoimainen kuntarakenne. Nyt kyseessä oleva kuntarakennelakiluonnos on valmisteltu hallitusohjelmassa ja myöhemmin hallituksen iltakoulussa tarkennettujen linjausten mukaisesti. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi nykyistä kuntajakolakia ja samalla lain nimike muutettaisiin sen sisältöä paremmin kuvaavaksi kuntarakennelakiksi. Lakiin lisättäisiin säännökset kuntien selvitysvelvollisuudesta, selvitysperusteista ja niistä poikkeamisesta sekä muutettaisiin kuntien yhdistymisen taloudellista tukea koskevia säännöksiä. Lisäksi ehdotetaan kielilain muuttamista eräiltä osin.

(talous- ja kehittämisjohtaja Tomi Timonen 040-730 0236, kaupunginjohtaja Olli-Pekka Salminen 040 485 9150)

Esitys (kaupunginjohtaja): Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että se antaa kuntarakennelakiluonnoksesta **liitteen 8** mukaisen lausunnon.

Päätös: Esitys hyväksyttiin yksimielisesti.

KV § 36

Liitteenä 7 on edellä mainittu liite 7 (lausuntopyyntö liitteineen) ja **liitteenä 8** on edellä mainittu liite 8 (lausunto kuntarakennelakiluonnoksesta).

Päätös: Janne Kaisanlahti esitti Tarja Perälän ym. kannattamana, että kaupunginvaltuusto antaa kuntarakennelakiluonnoksesta kaupunginhallituksen esityksen mukaisen lausunnon seuraavin muutoksin:

1.) Kohtaan 1) Selvitysvelvollisuus lisätään neljänneksi kappaleeksi:

"Kuntarakenneuudistuksessa kuntien selvitysvelvollisuuden tavoitteena ei saa olla yksinomaan kuntien yhdistyminen. Lakiin kirjattavana selvityksen tavoitteena tulee olla tasavertaisesti kuntien yhdistymisen ohella kuntien yhteistyön kehittäminen, ja jättää valinta kunkin alueen kuntien tehtäväksi."

HO 5.7

2.) Kohtaan 3) Valtioneuvoston toimivalta kuntajaon muuttamisesta lisätään uusi kappale esityksen ensimmäisen ja toisen kappaleen väliin sekä muutetaan esityksen toista kappaletta siten, että ne ovat seuraavat:

"Luonnoksessa esitetään, että kunnanvaltuustojen ja kunnan jäsenten lisäksi esityksen kunnan osan siirtämisestä toiseen kuntaan voisi panna vireille ministeriö. Esitys kaventaisi kuntien itsemääräämisoikeutta ja sitä ei tule tehdä."

"Kuntien perustuslaillista itsehallintoa on kunnioitettava eikä lainsäädäntöön saa tulla pakkoliitoksen mahdollistavaa säädöstä. Lakiluonnos mahdollistaisi nyt jopa usean kunnan pakkoliitoksen, ja se voisi siis pakottaa kuntaliitokseen myös useita sellaisia kuntia, jotka eivät ole erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa.

Jos valtiovalta kuitenkin päätyisi hyväksymään pakkoliitokset, olisi ne sallittava vain sellaisissa tapauksissa, joissa kunnan taloudellinen tilanne on ollut jo usean vuoden ajan kestämaton. Kunnan taloudellista tilaa tulee tarkastella nykyistä tuloslaskelmatasoa laajemmin siten, että koko kuntakonsernin taloudellinen tilanne tulee huomioiduksi ja arvioinnissa huomioidaan myös konsernitaseessa oleva varallisuus. Tarkastelussa on huomioitava myös kunnan erityisolosuhteet."

Lea Soppela esitti Heikki Nivalan kannattamana, että Janne Kaisanlahden esittämän muutoksen kohta 1. lisätään lausuntoon. Tiedusteltuaan valtuustolta asiaa puheenjohtaja totesi, että kaupunginvaltuusto on yksimielisesti hyväksynyt lisäyksen kaupunginhallituksen esitykseen.

Tämän jälkeen puheenjohtaja totesi, että koska asiassa oli tehty kaupunginvaltuuston muuttamasta kaupunginhallituksen esityksestä poikkeava kannatettu esitys, asia on ratkaistava äänestyksellä. Puheenjohtaja teki seuraavan äänestysesityksen: Ne, jotka kannattavat muutettua kaupunginhallituksen esitystä, vastaavat JAA ja ne jotka ovat Janne Kaisanlahden esityksen kannalla, vastaavat EI. Äänestysesitys hyväksyttiin. Suoritettussa äänestyksessä annettiin 27 JAA-ääntä ja 8 EI-ääntä (äänestyspöytäkirja **liitteenä 8 A**). Puheenjohtaja totesi kaupunginhallituksen esityksen lisättynä edellä mainitulla yksimielisellä muutoksella tulleen kaupunginvaltuuston päätökseksi. Kaupunginvaltuuston hyväksymä lausunto on **liitteenä 8B**.

Tiedoksi: Valtiovarainministeriö

Liitteet

Kemijärven kaupunginvaltuuston lausunto kuntarakennelakiin
4.3.2013
Äänestyspöytäkirja Liite 8 a
Lausunto kuntarakennelakiluonnokseen
Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö kuntarakennelakiluonnoksesta

HTJ.7